

Tämä on rinnakkaistallenne.
Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat
saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Isomursu, Esa Pekka

Julkaisun nimi: Luontoa, toden totta!

Julkaisuvuosi: 2022

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Isomursu E. P. (2022). Luontoa, toden totta!. *Luontokuva*, (1), s. 49-51.

LUONTOA, TODEN TOTTA!

Keskustelu siitä, miten aidosti valokuva kuvaa kohdettaan, lienee yhtä vanhaa perua kuin itse valokuvauskin. Aihe on edelleen ajankohtainen nyt, kun digitekniologia on valtavasti kehittynyt ja halventunut. Ammattitason jälkeä tekevät välineet alkavat olla kaikkien ulottuvilla. Manipuloitujen ja aitojen kuvien välinen raja hämärtyy, ja harrastajankin ottama kuva saattaa hetkessä levitä maailmanlaajuisesti. Ihmisten kuvelukutaidon merkitys kasvaa, kun savolaissanontaa mukaillen vastuu kuvasta siirtyy katsojalle.

Valokuva on sikäli aina aito, että se syntyy ympäröivästä todellisuudesta, kun valo jättää jälkensä kameran kennolle tai filmille. Yhtä lailla valokuva kuitenkin on aina myös manipuloitu, sillä luonnollisinkaan kuva ei koskaan vastaa todellisuutta täydellisesti. Manipulointi alkaa jo ennen kuvan ottamista, kun kuvaaja päättää esimerkiksi rajauksesta, polttovälistä ja muusta tekniikasta, ja jatkuu mahdollisen jälkikäsittelyn kautta aina kuvan esillepanoon asti.

Luontokuvaan yhdistetään perinteisesti ajatus kuvan aitoudesta. Mutta millainen pohjimmiltaan

on aito luontokuva? Tätä selvitin loppuvuodesta 2021 kyselyllä, jota SLV:kin levitti. Koska kysely oli osa laajempaa väitöstutkimustani maisemavalokuvan muuttuvasta merkityksestä, siinä selvitettiin vastaajien ajatuksia nimenomaan maisemakuvasta luontokuvana. Vastauksia tuli 342, joten moni tämänkin lehden lukijoista lienee osallistunut – kiitos teille siitä!

Enimmäkseen vastaajat mielsivät aidon maisemaluontokuvan olevan dokumentaarinen, todellista tilannetta ja ihmisen silmän näkemää ilmentävä taltiointi siitä hetkestä, jonka kuvaaja koki. Mitään ei ole lisätty eikä poistettu, ja kuvan jälkikäsittely on maltillista. Tämähän noudattelee hyvin vaikkapa Vuoden luontokuva -kilpailun sääntöjä.

Mukaan mahtui kuitenkin myös monella tapaa perinteisiä rajoja rikkovia mielipiteitä. Esimerkiksi hyväksyttävän kuvankäsittelyn raja vaihteli nollatoleranssista lähes kaiken sallimiseen. Moni koki ihmissilmän näkemää toistavan dokumentaarisuuden ohella aidoksi kuvaksi myös tunnelman välittämisen luovilla tekniikoilla (filterit, ICM, monivalotus...), mutta moni myös selkeästi torjui niiden käytön. Mielipiteitä puolesta

TEKSTI JA KUVAT:
ESA PEKKA ISOMURSU

↓ Kuva 1





ja vastaan jakoi myös ihmisen jälkien näkyminen kuvassa (esineet, rakennukset, kotieläimet, metsänhoito, ihminen itse, ...) ja tässäkin rajanvedossa oli paljon "harmaan sävyjä".

Julkaisen kyselyn tuloksista enemmän myöhemmin. Tässä jutussa haluan lähestyä "aidon" käsitettä hieman provokatiivisesta näkökulmasta. Näistä ajatuksista voi lukea lisää netistä vapaasti löytyvästä IMAG-lehden artikkelistani Explaining "Real" in Landscape Photography.

Nykyisellä kamerateknologialla voimme havainnoida todellisuutta tavoilla, joihin ihmisilmä ei kykene. Tämä on totta myös monissa "perinteisissä" kuvissa. Esimerkiksi edellisen sivun revontulikuvassa [1] laajakulmalinssi mahdollistaa taivaan yli levittäytyvän revontulinäytelmän mahatumisen kuvaan. Kameran kenno suorastaan imee itseensä revontulien värit ja tuo esiin linnunradan yksityiskohdat paremmin kuin silmä ne näkee.

Entäpä, jos kuvan aitoutta pohtiessamme unohtamme ihmisen havaintokyvyn luomat hieman häilyvät rajat ja hyväksymme aidoksi myös

sen osan todellisuutta, jonka tekniikka voi tuoda meille näkyväksi? Se tuo kuvaukseen mielenkiintoisia uusia näkökulmia.

Yksi tällainen ovat kaksoisvalotukset, joissa "normaali" ja lämpökamerakuva yhdistyvät. Tuloksena on paitsi uudenlaista todellisuuden tulkintaa,

↑ Kuva 2

↓ Kuva 3



myös visuaalisesti kiehtovia kuvia. Kuva tykkypuista auringon laskiessa [2] välittää kylmän talvipäivän tunnelman, mutta samalla se myös näyttää, miten tykkypuiden päivällä itseensä varastoima auringon lämpö säteilee illan tullen takaisin ympäristöön.

Toinen yhdistelmäkuva [3] puolestaan esittää uudessa valossa sumuisen syyspäivän Syötteellä. Maaruskan tunnelman lisäksi lämpökäyrien kaa-reutuminen kuvan reunoilla tuo maisemaan jyl-hyyttä ja samalla paljastaa sumun takana piilevät kukkulat niiden säteilemän lämmön avulla.

Todellisuuden ihmissilmälle normaalisti näky-mätön ulottuvuus on myös valon spektri, jonka näemme satunnaisesti sateenkaarissa ja haloissa. Kun kuvataan sumuisenharmaa syyspäivä kak-soisvalotuksena normaalin linssin ja spektroskoo-pin läpi [4] nähdään, että maisema onkin täynnä värejä, joita vain emme erota. Spektrissä erottuu myös tummia viivoja, jotka kertovat auringonva-lon vuorovaikutuksesta ympäristön kanssa. Aitou-den ja perinteisen luontokuvauksen hengessä kuvat on yhdistetty paikan päällä suoraan kame-rassa ja jälkeinpäin tehty vain perussäädöt.

Yöllinen kaupunkikuva Oulusta [5] puolestaan paljastaa, miten keinovalossa korostuvat yksittäi-set valon taajuudet, kun taas luonnonvalon spektri



on tasainen, ”luonnollisempi”. Kaikki nämä ovat todellisuutta, jota perinteiset kuvat eivät paljasta.

↑ Kuva 4

Nämä tarkoituksellisen villit esimerkit luon-tokuvan aitouden rajoista toivottavasti herättävät uusia ajatuksia siitä, miten luonnon voi kokea. Tätä on hauska pohtia – ja samalla muistaa, että lopulta oikea tapa kuvata on se, mistä itse nauttii. Siispä liikutaan, kuvataan ja nautitaan luonnosta – kukin omalla tyylillämme!

↓ Kuva 5

